ئایا گشت ڕێگاکان دەچنەوە واشنتۆن؟ ... تاهیر حاجی حەسەن

لەسەردەمی ئیمپراتۆریەتی ڕۆمادا ئەم ڕستەیە داهێنرا کەگشت ڕێگاکان دەچنەوە ڕۆما، بەمانای ئەوەی ئیمپراتۆریەتی ڕۆما خاوەن زلهێزترین هەیمەنەت بووە لەو سەردەمەدا، بەتایبەتیش لەڕووی سەربازی و توانا بە ڕکابەریەکەی لەداگیرکاریەکانیدا. ئیپراتۆریەتی دەوڵەتی ئەمریکا یش لەسەردەمی جەنگی دووەمی جیهانەوە بەناڕاستەوخۆ ئەو ڕێگاچارەیەی خستەتە نێو ستراتیژو هێزو توانا ئابوری و سیاسیەکانیەوە، هەر بەو پێیەیش گشت لایەکی لەدەرەوەی خۆی ناچار کردوە کەیان بچنە ژێر هەیمەنەتیەوە یان دەبێت لایەنی ملکەچ نەکردو چاوەڕێی گۆشەگیر کردن و زەبر وەشاندن بێت ئیتر لەڕووی سەربازیەوە بوبێت یان لەڕێی گۆشەگیر کردنیەوە لەڕووی ئابوری و بازاڕەوە بوبێت.

ململانێی نێوان بلۆکی شورەوی و بلۆکی ڕۆژئاوا بەسەرکردایەتی ئەمریکا لەسەدەی ڕابردودا یەکێک بوو لەو ململانێ نێونەتەوەییە زۆر بەلاحەی کەهیچ شوێنێک نەما لەم سەر زەمینە بتوانێت لەدەرەوی ئەو هاوکێشەیەدا بمێنێتەوە، بەپێچەوانەوە کەی دەوڵەتەکان دابەش کران لەنێو ئەو دوو جەمسەربەندیەدا، تادواجار بلۆکی شورەوی نەیتوانی لەنێو ململانێکەدا بەردەوام بێت و شکستی هێنا.(گەرچی تائێستایشی لەگەڵدا بێت بلۆکی شورەوی لەسەر سۆسیالیزم کرا بەماڵ و بەشکستەکەیشی وابەجیهان ڕاگەیەنرا کەجیهانبینی سۆسیالیزم بەکەڵکی ژیانی مرۆقایەتی نایەت و گەر پێچەوانە بوایە ئەوا شکستی نەدەهێنا لە بەردەم هەیمەنەو ستراتیژی بازاڕی ئازادی نیولیبراڵیزمی سیستەمی سەرمایەداریدا.لەڕاستیدا بلۆکی شورەوی بنەماکانی سیستەمێکی سۆسیالیستی نەبردە پێشەوە بەتایبەتیش لەسەردەمی ستالینەوە، هەندەی برەویان بەسەرمایەداری دەوڵەتی دا بەچارەکی ئەوە برەویان بەپێشکەوتن و ئەڵتەرناتیقی ئابوری سۆسیالیستی نەدا، بۆیە لەدوادەرئەنجامیشدا سەرمایەی دەوڵەتی شکستی هێنا لە بەردەم ستراتیژو هەیمەنەتی بازاڕی ئازدی نیولیبراڵیزمداو دواجار خودی دەوڵەتی نوێی ڕوسیە بوو بەهەڵگری هەمان ستراتیژو ڕێوڕەسمێک کە نیولیبراڵیزمی سەرمایەداری بەشوێنیەوە یەتی)ˇ.

ئایا کەی ڕێگاکان دەچنەوە واشنتۆن؟ بێگومان وەڵام دانەوە بەپرسیارێکی وا، ڕەنگە بەشێوەیەکی قەتعی نەبێت و هەرکەسەو یان هەر

لایەو شێوەی شرۆقەیەکی تایبەتی خۆی بۆ بکات.چونکە ئێستاو پێش چەند دەیەی پێش ئێستایش چەندین وڵاتی جیهان لەگەشەکردنی بەردەوامدان لەوی ئابوری و سەربازی و داهێنان لەبورای زانست و تەکنەلۆژیا جۆراوجۆرەکاندا، بۆیە ئەو دەوڵەتانەیش بەئەندازەیەک کار لەسەر ئەو ستراتیژە دەکەن کەئاراستەی ڕێگاکە بەرەو واشنتۆن بگۆڕن و هەریەکەو بەپێی توانا گەورەکەی پێی گەیشتوە دەیەوێت ئاراستەی ڕێگاکە بەرەو ماڵەکەی خۆی بێت. لەو دەوڵەتانەی دەیانەوێت لەواقیعدا ژمارەی گەورە بەن،لەچینەوە بیگرە تادەگات بەهیندو ئەوروپاو ڕوسیاو یابان و وڵاتانی دیکەی وەک بەرازیل و مەکسیک،تادەگات بەوڵاتانی وەک ئێران و کۆریای باکور،ڕەنگە وڵاتانی دیکەیش هەبن،ئەمانە بەگشتی کار لەسەر گۆڕانی ڕێگاکە دەکەن کەتائێستا ڕووی لەواشنتۆنە. جائەم دەوڵەتانە کەخۆیشیان دەوڵەتی سەرمایەدارین تائێستا نەیان توانیوە بەتەواوەتی ببنە ئەو ژمارەیەی کەهاوسەنگ بن لەکەی ئەو بوارە جۆراوجۆرانەی دەوڵەتی زلەهێزی ئەمریکا خاوەنیەتی، بۆیە تائێستایش گشت ڕێگا لاوەکیەکان ناچارن لەدوا دەرئەنجامدا بچنەوە سەر ڕێگا ڕاستیەکە کەلەواشنتۆنە.

کەی ململانێیەک و کێ بەرکێیەک بوونی هەیە لەنێو دەوڵەتە جۆراوجۆرەکاندا بەدەر نیە لەکەی ئەو تێگەیشتنەی کەسیستەمی قازانج پەرستی سەرمایەداری هەیەتی بۆ ڕێکخستنی ژیانێکی چینایەتیانە. مێژووی کەی کۆمەڵگەکان بەدەر نیە لەململانێی مێژووی چینایەتی،ئەم دێڕەی مارکس و ئەنگڵس لەمانیفێستی پارتی کۆمۆنیستدا تائێستایشی لەگەڵدا بێت زانسترین شرۆقەی واقعیە بۆنێو ژیانی کۆمەڵگەکان. دەوڵەتی زلەهێزی ئەمریکا،کەی هەیمەنەتێک هەیەتی بەسەر کۆمەڵگەکانی دەرەوەی خۆیدا، بەو ئەندازەیەیش هەمان هەیمەنەتی هەیە بەسەر ژیانوگوزەرانی چینی کرێکارو خەڵکی کرێ وەرگردا لەناو ئەمریکادا، بۆیە هەردەوڵەتێکی سەرمایەداری ببینین بەهەمان شێوەو بەپێی قەبارە ئابوری و سەربازیەکەی کەهەیەتی بەو ئەندازەیەیش ئاوا ئەو دەوڵەتە لەنێو خودی کۆمەڵگەکەدا،هەیمەنەی چینایەتی خۆی سەپاندوە بەسەر زۆرینەی چینوتوێژە بەرهەمهێنەرو کرێ وەرگرەکاندا.

لەغیابی بزوتنەوەی سیاسی چینایەتی چینی کرێکارداو نائامادە بوونی جیدی لەمەیدانە سیاسیەکەدا لەگشت وڵاتانی جیهاندا، بەئەندازەیەکی گەورە ڕێگاکان لەبەردەم هەیمەنەتی شەریکاتە زە بەلاحە جۆراوجۆرەکانی دەوڵەتانی سەرمایەداریدا کراوەترن و هەرلایەو بەپێی توانایەک کەهەیەتی وەڕێ بەشوێن داگیرکاریداو توانەوەی سنوورەکان

لەبەردەم خۆیدا. تائێستایشی لەگەڵدا بێت شەریکاتە زەبەلاحەکان کەنوێنەرایەتی دەوڵەتی سەرمایەداری دەکەن،شەریکاتە ئەمریکیەکان خۆیان بەبێ ڕکابەر دەبینن و نایانەوێت بگەنە شوێنێک کەڕکابەرێک ئێستا بوونی هەیە بیانەوێت لەسبەینێدا بەسەریاندا زاڵ بن. لەحاڵەتێکی وایشدا دەوڵەتی ئیمپریالیزمی ئەمریکی پێویستی بەجەنگ و پشێوی هەیە،تالەو ڕێگا یەوە ڕێگا کراوەکەی خۆی لەهەیمەنت کردندا بۆ چەند دەیەی ئایندە مسۆگەر بکات. لەو پێناوەیشدا ملی ڕێگا یەک گرتویەتی بەر نایەوێت هەروا بەئاسانی لەدەستی بدات.کۆی ئەو جەنگە کاول کاریەی لەوڵاتانی ڕۆژهەڵاتدا دەستی داوەتێ و لەڕێی ململانێی وەکیلەکانیەوە دەبرێتە پێشەوە بۆ گرتنە دەستی زیاتری دەسەڵاتێتی بەسەر ئایندەی ئەو وڵاتانەو هەر لەو ڕێگەیەیشەوە دەیەوێت وەڵامی گشت ڕکابەرە تاز□ پێگەیشتوەکانی بداتەوە کەئەو تەنها خۆیەتی دەتوانێت ڕابەرایتی جیهان بکات و بڕدنەپێشی هەیمەنەتی سەرمایەداری تەنها لەڕێی ئەمەوە دەتوانێت بەسەرکەوتووی بمێنێتەوە.

کاتێک دەتوانین بەسەرکەوتوویی و شێوازێکی زانستیانە شرۆڤەی ئەو جەنگو کاولکاریانە بکەین کەلەوڵاتانی وەک عێراق و سوریاو یەمەن و ئەفغانستان و چەندانیتری وەک سۆماڵ و باشووری سودان و کێشمەکێشی نێوان کۆریای باکورو لەگەڵ جیهانبینی ئەمریکاداو ململانێی نێوان ڕوسیاو ئەمریکا،لەوێوەیە کەبتوانین بەدروستی لەماناکانی خواست و ئامانجە گشتیەکانی سیستەمی سەرمایەداری تێبگەین.گەر نەمان توانی ئەو دەرهاویشتانە بەشێوازێکی زانستیانە بناسین و نەمان توانی قۆناێک کەتێیدا د□زین بیناسین و ،ئەوا پێدەچێت شرۆڤەکان بەکرچ و کاڵی بمێننەوەو وەک ئەو سەرگێژیەی لێبێت کەبارزانی خەڵکی هەرێمی تێکردوە لەوەی کەدەیەوێت وەک ڕابەرێکی ناسیۆنالیستی پلەیەک دەربکەوێت و وای نیشان بدات کەئەم دەتوانێ سەربکەوێت بەسەر ئەو ستراتیژو خواستانەی کەکۆشکی سپی هەیەتی بۆ هەرێم و عێراق و گشت ناوچەکە. بەڵام لەواقیعدا بارزانی وەک میزەڵدان فوی لەخۆی کردوەو خۆیشی باش دەزانێت پێگەکەی لەکوێدایە،بەڵام لەڕێی شکست و ئەو کۆ مەینەتیەی کەلەگەڵ پارتە هاوەڵەکانیتریدا لەبەرەی کوردایەتی کەلەماوەی ئەو بیست و شەش ساڵەی دەسەڵاتدارێتیاندا هێناویانە بەسەر خەڵکی هەرێمدا بشارنەوەو جارێکیتر وانیشان بدەن کەئەمان لەدەرەوەی ئەو کایەو ئامانجانەوەن کەسیستەمی سەرمایەداری جیهان بەشوێنیەو□ یەت□.

دواجار گەر بارزانی یاریەکەی بەهەرچ شێوازێک بکات،ناتوانێت وابێت

کەلەقازانج و بەرژەوەندی گەلی کوردیدا بێت،هێندەی گەمەکەی بەو شێوازە دەبێت کەلەخزمەتی ئەو ڕێگایەدا دەبێت کەڕەوی لەواشنتۆنە. بەداخەوە،لەغیابی بزوتنەوە جەماوەریەکان کەوا خواست و ئامانجیان کوتای هێنانە بەم جەنگەڵستانەی کە سیستەمی سەرمایەداری بەرهەمی هێناوە،دەکرێت چاوەڕێی ئەو ئایندەیەیش بین کەوڵاتانی ڕۆژهەڵات لەهەرچ ئاڵوگۆڕێکی نوێیدا لەدابەش کردنیەوە بێت یان هاتنی دەوڵەتی بەهێزی نوێیەوە بێت،ئەوا دواجار هیچی لە بەرژەوەندی گەلە زەحمەتکێشەکەی ناشکێتەوە، بەسەدەیەکیتر دابەش کاریەکە هەروەک ئەوەی پێشو دەبێت کەلەجەنگی یەکەمی جیهاندا کرا.

تاهیر حاجی حەسەن
16/09/2017